

Analyse af kompetencekrav for have/park området

Indhold

1.	Indledning	3
2.	Metode	4
3.	Analysens problemfelt og afgrænsning	4
4.	Brancheanalyse	4
5.	Branchens kompetencekrav og dertilhørende uddannelsesbehov	7
6.	Analyse af eksisterende AMU udbud	8
7.	Forslag til nye AMU-kurser og/eller strukturer	9
8.	Formidling af projektets resultater	10
9.	Afsluttende bemærkninger	10

1. Indledning

Formålet med analysen er at få kortlagt de efteruddannelsesbehov, som have/park-branchen¹ oplever, og samtidig på baggrund af det eksisterende udbud komme med anbefaling til, hvordan AMU-programmet inden for Det entreprenør- og landbrugstekniske område (FKB 2241) kan udvikles til at dække de beskrevne behov.

Baggrund

Baggrunden for analysen er, at aktører i branchen har ytret ønske om at få nogle målrettede tilbud til behov i have/park-branchen både inden for erhvervsuddannelsen og efteruddannelsesområdet.

Tilbage i sommeren 2014 blev der udbudt en §15 erhvervsuddannelse under navnet Have/park mekaniker på baggrund af branchens ønsker. Der blev indgået en række uddannelsesaftaler, men uddannelsen blev aldrig gennemført, da der ikke var volumen til et helt hold. Siden da er branchen blevet samlet i en brancheforening og er blevet mere aktiv i deres formulering af uddannelsesbehov.

Analysen

For at frembringe viden, som anbefalinger kan bygges på, iværksættes et analyse-/udviklingsarbejde, der skal frembringe et billede af have/park branchen og de tilhørende kompetencekrav for montører og mekanikere i jobområdet.

Analysearbejdet er finansieret af Undervisningsministeriet og er gennemført af Søren Romvig Jensen fra Erhvervsskolerne Aars i samarbejde med Anne Nyegaard, Metalindustriens Uddannelsesudvalg. Udviklingsarbejdet er koordineret med Mejeri- og jordbrugets efteruddannelsesudvalg.

Udgivet d. 9. august 2017

¹ Have/parkbranchen er i denne rapport defineret som virksomheder, der beskæftiger sig med salg, service og reparation af maskiner til have- og parkbrug.

2. Metode

Der er anvendt flere forskellige metoder i projektet. I den indledende fase er anvendt et spørgeskema, som er udsendt til en lang række virksomheder inden for branchen. Spørgeskemaet havde til formål at afdække en række faktuelle forhold om virksomhederne i branchen og deres kompetencebehov.

Desværre har svarprocenten for spørgeskemaet kun været på 15,6%, og metodisk er der valgt at supplere med en række mere dybdegående interviews. Derfor er der på baggrund af resultaterne fra spørgeskemaet gennemført en række virksomhedsinterviews, enten som telefoninterviews eller besøg hos udvalgte virksomheder.

Virksomhederne til virksomhedsinterviews er udvalgt efter kriterier om at skabe den størst mulige diversitet i respondenterne.

3. Analysens problemfelt og afgrænsning

Nærværende analyse har til formål at:

- Beskrive have/park branchen for at få et bedre overblik over branchen.
- Analysere og beskrive have/park branchens kompetencekrav og dertilhørende uddannelsesbehov.
- Vurdere hvordan det nuværende AMU tilbud under FKB 2241 og tilgrænsende FKB'ere opfylder branchens uddannelsesbehov.
- Vurdere og formulere konkrete anbefalinger om eventuelle behov for udvikling af nye mål og/eller behov for udvikling af nye strukturer inden for FKB 2241.

Analysen afgrænser sig fra at inddrage problemstillinger, som vedrører AMU som uddannelsessystem.

4. Brancheanalyse

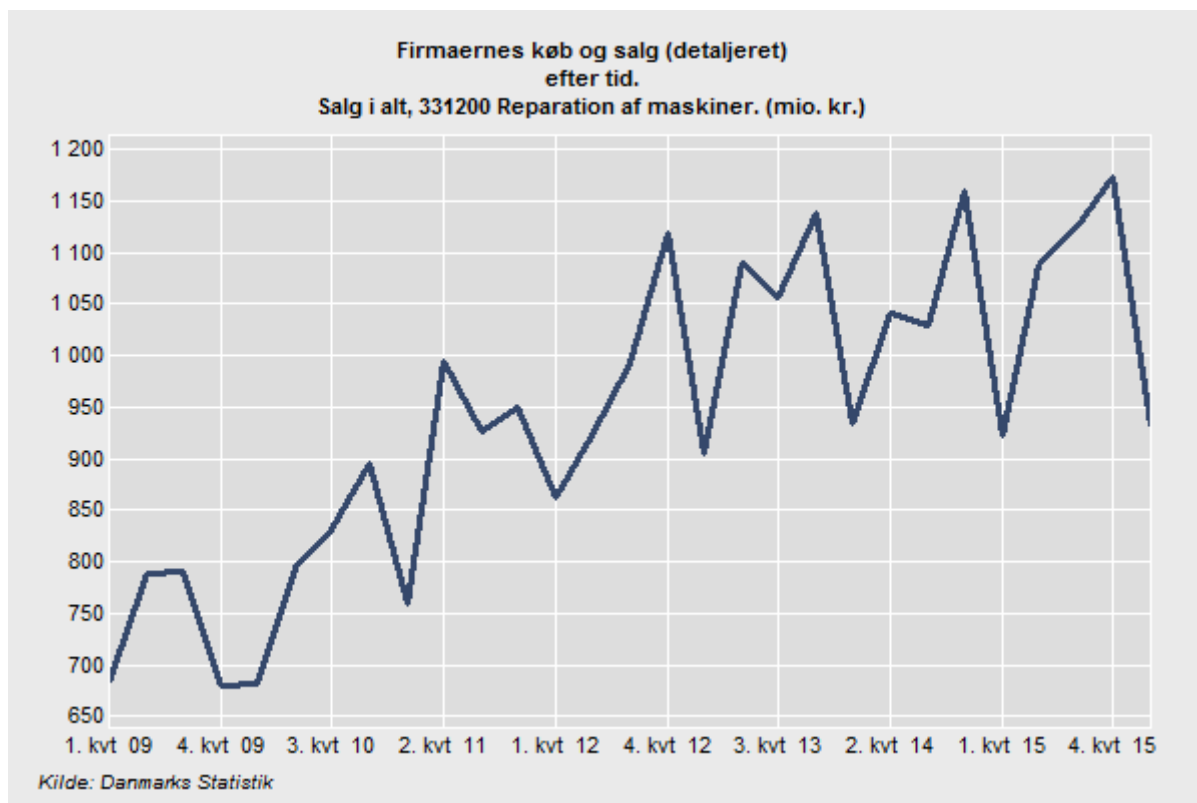
Som beskrevet er branchen for nyligt samlet i en brancheforening. Formålet med dette afsnit er at få et bedre overblik over branchens virksomheder, aktivitet og ansatte. I brancheanalysen vil der derfor indgå emner som:

- Hvor stor er branchen for have/park materiel?
- Hvordan er branchen organiseret?
- Hvilke virksomhedstyper er repræsenteret i branchen?
- Hvem arbejder typisk i branchen med at reparere have/park materiel (uddannelsesmæssig baggrund og evt. anciennitet)?

Størrelse og aktivitet i branchen

De officielle data for branchen findes i Danmarks Statistik, hvor oplysninger inden for branchekode 331200, Reparation af maskiner, viser følgende:

Branche 331200 havde i 1. kvartal 2009 en omsætning på 684 mio. kroner og i 1. kvartal 2016 en omsætning på 933 mio. kroner. Kurven herunder viser udviklingen fra 2009 til 2016.

Data i Danmarks Statistik viser også, at der ultimo november 2014 var 2.405 fuldtidsbeskæftigede inden for branchekode 331200, fordelt på 803 arbejdssteder. Have- og parkbranchen er kun en delmængde af branche 331200, så ovenstående kurve kan blot fortælle os, at det ser ud til, at branchen generelt er i vækst, og at der er store aktivitetsmæssige udsving hen over året. Det gør det yderligere vanskelig på baggrund af tallene fra Danmark statistik at sige noget helt konkret om branchens størrelse, idet andre beslægtede branchen også forhandler og reparerer skov-, have- og parkmaskiner. Det kan være værksteder, forretninger og importører af landbrugsmaskiner, entreprenørmaskiner eller cykel- og motorcykler. Desuden reparerer enkelte kommuner deres maskiner selv. Et besøg på hjemmesiden www.virk.dk giver 58 virksomheder, når der søges på ordene "have park" og 109 virksomheder ved søgning på "motorservice".

Branchens organisering

Der findes en brancheforening, bestående af ca. 100 medlemmer, som benævnes Brancheforening for Skov-, have- og parkforretninger. Det er blandt medlemmerne i denne brancheforening, vi har valgt at gennemføre undersøgelse og interview. Det vurderes, at brancheforeningen organiserer hovedparten af de virksomheder, hvis primære aktivitet er salg og service af have- og parkmaskiner.

Virksomhedstyper og ansatte

Efter at have gennemført en undersøgelse blandt medlemmer af Brancheforeningen for Skov-, have- og parkforretninger, kan vi se, at langt de fleste ansatte i branchen er beskæftiget med service og reparation. Herudover oplyser virksomhederne, at mange af de ansatte har en erhvervsfaglig baggrund, hvoraf mange har relevante uddannelser som f.eks. landbrugsmaskinmekaniker, personvognsmekaniker eller lastvognmekaniker. En lille del af virksomhederne (12%) afskediger deres ansatte i lavsæsonen, og ansætter de samme medarbejdere igen, når højsæsonen nærmer sig.

Sideløbende med undersøgelsen har vi foretaget en række opkald til Have- og Anlægsgartnere med formål at undersøge, om de skulle have ansatte til reparation af egne maskiner. Det har vist sig sjældent at være tilfældet, hvorfor der ses bort fra denne branche i analysen.

Nyprisklasser

Der er forskelle på, hvilke typer maskiner de forskellige virksomheder i branchen servicerer og reparerer. Der er flere tendenser i branchen. Den ene tendens er, at mange mindre maskiner bliver billigere at producere, og at det derfor oftere kan betale sig at udskifte maskinen i stedet for at reparere på denne. En anden tendens er, at andre maskintyper bliver væsentlig mere avancerede og kostbare, hvilke giver mere aktivitet for reparatører og stiller større krav til kompetencer. På baggrund af disse tendenser, er det interessant at se på nyprisen på de maskiner, som branchens virksomheder sælger og reparerer.

Ud fra virksomhedernes svar kan vi se, at enkelte virksomheder udelukkende reparerer maskiner med nypriser mellem 0-500 kr. Hovedvægten ligger dog på lidt dyrere maskiner, hvor nypris-kategorien 2.500-5.000 kr. er den største kategori (23%). Omkring en fjerdedel af aktiviteten ligger på maskiner med en nypris på over 25.000 kr.

Kundetyper

Branchen er kendetegnet ved, at hver virksomhed typisk både har private kunder og private virksomheder som kunder. Det betyder, at hovedparten af virksomhederne både skal kunne rådgive og vejlede professionelle kunder og private kunder. Det har særligt en påvirkning for kompetencebehovene for de virksomheder, der svarer, at deres mekanikere har kundekontakt mange gange dagligt (andel 76%). Det kan betyde, at der skal indarbejdes en del rådgivning og kompetencer til rådgivning om vedligeholdelse i de nye kurser, og at dette skal ramme både professionelle og ikke-professionelle kunder.

Branchens sæsonudsving

Branchen for have- og parkmaskiner er en branche præget af sæsonudsving. Hele 92% af virksomheder svarer ja til, at de oplever sæsonudsving. Branchen har højsæson i sommerhalvåret (marts/april-august). I forbindelse med udbud af efteruddannelse er det væsentligt at tage højde for branchens sæsonudsving.

5. Branchens kompetencekrav og dertilhørende uddannelsesbehov

I spørgeskemaundersøgelsen og i de gennemførte interviews peger de adspurgte virksomheder konkret på områder, hvor branchens opgaver stiller øgede krav til uddannelse af mekanikere:

Forbrændingsmotorer, herunder

- 2 og 4 takt benzin (24 % og 22 %)
- Diesel under 37 kW (32 %)
- Diesel mellem 37 kW og 56 kW (12%)
- Diesel mellem 56 kW og 75 kW (8%)
- Diesel mellem 75 kW og 130 kW (6%)
- Diesel mellem 130 kW og 560 kW (1 %)
- Desuden har 4 % besvaret ANDET, dog uden at give en beskrivelse.

Tal i parentes er andelen af respondenterne, som har svaret positivt på, at de ser et uddannelsesbehov inden for området.

Elmotor, herunder

- Elmotorer for robotklippere
- Batteri-trucks

Transmission

- Manuelle gearkasser
- Hydrostater

Hydraulik

Elektriske anlæg

Kundebetjening, herunder

- Nysalg
- Reparationstilbud

Dertil kommer, at virksomhederne giver udtryk for, at de ønsker at kunne imødegå kommende teknologi inden for branchen. Derfor efterspørges uddannelse inden for robot- og batteriteknologi, og computerstyring- og monitorering af mindre 2-taktsmotorer.

Nedenfor er vist et skematisk overblik over alle de emner, som virksomhederne har udtrykt behov for efteruddannelse inden for:

Emne	Indhold
Robotteknologi	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold
Elmotorer	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold
El-anlæg, Batterier	Batterityper opbygning, anvendelse, fejlfinding og vedligehold
El-anlæg, Sikkerhedsanlæg	Tænding, Drift, Sikkerhedsanlæg.
Motor, 2-og 4-takt	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.

Motor, Diesel under 37 kW	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.
Motor, Diesel mellem 56 kW og 75 kW	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.
Motor, Diesel mellem 75 kW og 130 kW	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.
Transmission, Manuelle gearkasser	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold
Transmission, Hydrostater	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold
Hydraulik	Service og fejlfinding
Kundebetjening	Salg, Reparationstilbud

Da branchen har en begrænset størrelse, vil det ikke være muligt at udvikle og udbyde kurser særligt til branchen inden for alle de nævnte emner. Mange af ovenstående emner vil også kunne blive dækket af eksisterende kurser inden for AMU jf. afsnit 6.

6. Analyse af eksisterende AMU udbud

I nedenstående tabel er branchens udtrykte behov sammenholdt med eksisterende AMU-udbud:

Emne	Indhold	Eksisterende beslægtede AMU-kurser
Robotteknologi	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold	Der findes ikke kurser inden for robotteknologi, der er relevante for branchen.
Elmotorer	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold	EUD-fag 31280 El-truck Motorcykel: 48429 Køretøjsområdet: 42871
El-anlæg, Batterier	Batterityper opbygning, anvendelse, fejlfinding og vedligehold	EUD-fag 31280 (El-truck) Motorcykel: 48429 Køretøjsområdet: 42871 Entrepreneur- og landbrug: 48114+48115
El-anlæg, Sikkerhedsanlæg	Tænding, Drift, Sikkerhedsanlæg.	Sikkerhedskurser inden for el: Køretøjsområdet: 42870 Entrepreneur- og landbrug: 48113
Motor, 2-og 4-takt	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.	Motorcykel: 48302

Motor, Diesel under 37 kW	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.	Entreprenør- og landbrug: 40706 Køretøjsområdet: 40670
Motor, Diesel mellem 56 kW og 75 kW	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.	Entreprenør- og landbrug: 40706 Køretøjsområdet: 40670
Motor, Diesel mellem 75 kW og 130 kW	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold.	Entreprenør- og landbrug: 40706 Køretøjsområdet: 40670
Transmission, Manuelle gearkasser	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold	EUD fag 3336 koblet til køretøjsområdet
Transmission, Hydrostater	Typer, opbygning og anvendelse. Fejlfinding, reparation og vedligehold	Der findes ingen kurser inden for området.
Hydraulik	Service og fejlfinding	Entreprenør og landbrug: 48110+48111
Kundebetjening	Salg, Reparationstilbud	HAKL: 40003+46472

Ved en gennemgang af ovenstående kurser vurderes en række af kurserne relevante for målgruppen. Kurser markeret med grøn vurderes at være relevante, og kurser markeret med gult vurderes at være delvis relevante.

7. Forslag til nye AMU-kurser og/eller strukturer

På baggrund i virksomhedernes og brancheforeningens udtrykte ønsker og analysen af det eksisterende udbud af AMU-mål, foreslås følgende struktur for efteruddannelsestilbuddet til have- og parkbranchen:

Introducerende kurser målrettet ikke-faglærte mekanikere (smalle motorkurser):

2- og 4-taktsmotor, rep. af have/parkmaskiner 1 (Nyt mål 48491)

2- og 4-taktsmotor, rep. af have/parkmaskiner 2 (ikke udviklet endnu)

Kurser for mekanikere med kompetencer svarende til materielmekaniker:

- Kørende have/parkmaskiner:
 - Kørende have/parkmask, just. og enkel reparation 1 (Nyt mål 48502)
 - Kørende have/parkmask, fejlfinding og reparation 2 (Nyt mål 48504)
- Håndholdte have/parkmaskiner:
 - Håndholdt have/parkmask, just. og enkel rep. 1 (Nyt mål 48505)
 - Håndholdt have/parkmask, fejlfinding og rep. 2 (Nyt mål 48503)

Som det ses af ovenstående oversigt, er mange af de identificerede kurser allerede udviklet parallelt med, at nærværende analyse har været undervejs. Det betyder, at den struktur, som analysen peger på, allerede vil kunne tages i brug i foråret 2017. På sigt kan der være brug for at udvikle yderligere

kurser inden for andre emner og opdateringskurser til ovenstående kurser. Denne udviklingsopgave bør bygge på erfaringer med at få udbudt og afholdt ovenstående kurser og på viden i nærværende analyse. I første omgang vurderes dog, at ovenstående struktur, sammen med andre eksisterende kurser, kan dække branchens umiddelbare behov for efteruddannelse.

8. Formidling af projektets resultater

Formidling af analysens resultater vil ske i forhold til formidling af ovennævnte kursusrække til branchen bl.a. gennem brancheforeningen. Kurserne har fået deres eget menupunkt på AMUKurs.dk (Entreprenør- og landbrugsmaskiner > Have- og parkmaskiner), hvor også øvrige relevante kurser for branchen vil fremgå. Herudover vil analysens resultater blive drøftet i LUU på Erhvervsskolerne Aars og i Metalindustriens Uddannelsesudvalgs uddannelsesgruppe for mekanikere (UG3).

9. Afsluttende bemærkninger

Spørgeskemaet, som danner grundlag for analysen, blev udsendt til medlemmerne af Brancheforening for Skov-, have- og parkforretninger via mail. Efter udsendelsen blev der to gange udsendt en påmindelse til medlemmerne. Desværre har det kun lykkedes at få 15,9% af respondenterne til at svare. Det betyder, at analysen desværre er bygget på et spinkelt grundlag, som dog er bakket op med interviews med udvalgte virksomheder. Når nye kurser skal markedsføres over for branchen, skal den udbydende skole være opmærksom på, at have- og parkmaskine-branchen umiddelbart er en branche, der kan være svær at få i tale.

I forbindelse med undersøgelse af behov for efteruddannelse af mekanikere inden for Have- og Anlægsgartnervirksomheder, opdagede vi et behov for uddannelse i brug, vedligehold og fejlfinding af maskiner på brugerniveau. Der findes AMU kurser under Mejeri og Jordbrug, "Betjening og vedligehold af mindre gartnermaskiner" og "Betjening og vedligehold af større gartnermaskiner", og virksomhederne kan henvises hertil.